

ע"פ 6863/17 - פלוני נגד מדינת ישראל, מ, ח, א, ח, י ע

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 6863/17

לפני:

כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופט ד' מינץ

המערער:

פלוני

נ ג ד

המשיבים:

1. מדינת ישראל
2. מ ח
3. א ח
4. י ע

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי ירושלים
מיום 20.06.2017 בתפ"ח 46615-12-16

תאריך הישיבה:

כ' באדר התשע"ח (07.03.2018)

בשם המערער:

עו"ד אריאל עטרי

בשם המשיבה 1:

עו"ד נילי פינקלשטיין

פסק-דין

1. הוגש לפנינו ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים, תפ"ח 46615-12-16 (כב' סגן הנשיא י' נועם והשופטים ר' פרידמן-פלדמן וא' אברבנאל), לפיו נדון המערער בגין עבירות מין שביצע לחמש שנות מאסר בפועל; מאסר על תנאי; ופיצוי לשלוש מתלוננות בסכומים של 90,000 ש"ח, 60,000 ש"ח ו-60,000 ש"ח בהתאמה.

הערעור מופנה נגד רכיב הפיצוי בלבד. הסנגור העלה כמה וכמה טענות כנגד סכומי הפיצויים שנפסקו, במישור הכללי ובמישור הפרטני.

2. דין הערעור להידחות.

בתמצית, המערער - יליד שנת 1940 - ביצע עבירות מין נגד שלוש מנכדותיו. נגד נכדה אחת בוצעו העבירות בהיותה כבת 12; נכדה אחרת הייתה כבת 7 בעת ביצוע העבירות בה; ואילו נכדה שלישית הייתה כבת 13 בתקופה הרלוונטית. מסכת המעשים כולה בוצעה במשך תקופה ממושכת, העולה על שנתיים, ביחס לכלל נפגעות העבירה. בגין כל אלה הורשע המערער במספר עבירות של מעשה מגונה בקטינה בת משפחה בכל אחת מנכדותיו.

הרשעתו של המערער התבססה על הודאתו בכתב אישום מתוקן במסגרת הסדר טיעון. הקו שהעלה הסנגור בדיון שנערך בפנינו היה מפתיע. בהליך קמא פתח הסנגור הקודם שייצג את המערער את טיעונו לעונש בדברים הבאים: "ה[מערער] חתר לעסקה כשלנגד עיניו עמד רק דבר אחד - לא להביא את הנכדות לבית המשפט ולהחזיר אותן שבע שנים אחורה... חומרת [המעשים] ידועה גם ל[מערער] וגם למשפחה ולכולם כאן. לנגד עיניו עמד דבר אחד - לא להביא לבית המשפט לעדות" (עמוד 8 לפרוטוקול). לעומת זאת, בדיון שנערך בהליך זה טען סנגורו החדש של המערער כי אין להטיל פיצוי מפני שהנכדות לא התייצבו לדיון הטיעונים לעונש. קשה ליישב דברים אלה עם קו הטיעון שהעלה המערער בערכאה קמא.

3. טענה נוספת, שאותה הדגיש סנגורו הקודם של המערער, היא כי ראוי לפסוק פיצויים מופחתים לנוכח מצבו הכלכלי של מרשו, בהיותו בן 78. ואולם שיעור הפיצויים שנפסק לנפגעות העבירה מידתי עד מאוד ואף מתון. הניסיון מלמד כי הפצעים בגין המעשים שביצע המערער בנכדותיו לא במהרה יגלידו, וצלקותיהן לא בנקל יעלו ארוכה. אך הפיצוי עשוי לסייע, ולו במישור של קבלת טיפול. כך או אחרת, יש לדחות את הערעור. לגופו של עניין לא נפלה כל סגה בפסק דינו של בית המשפט, שאיזן בין הפגיעה שנגרמה לנפגעות העבירה לטענות המערער. אף עולה כי ניתן משקל רב מאוד למצבו הכלכלי.

4. נקודה נוספת ואחרונה. לקראת הדיון טענה באת כוח המדינה כי היות שמדובר בערעור על מרכיב הפיצוי שהוטל בגזר הדין בלבד - ראוי לסווג את ההליך כערעור אזרחי. בפתח הדיון, וגם כדי להקל על המתלוננות, הסכימה המדינה כי בית משפט זה - היושב כבית משפט לערעורים פליליים וכבית משפט לערעורים אזרחיים - ישמע את התיק ויכריע בו לגופו. ואולם, אומר את דעתי בלי להרחיב.

להשקפתי ראוי כי ערעור של נאשם על פיצוי בלבד יסווג כערעור פלילי. תאמר האמת, יש מאפיינים אזרחיים ופליליים לפיצוי במסגרת הליך פלילי (ראו חוות דעתי בדנ"פ 5625/16 אסרף נ' טווק בוקובזה (13.09.2017)). סעיף 78 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 נותן ביטוי לכך שבשל המאפיינים האזרחיים של הפיצוי - נכון לראות ערעור על סוגיית הפיצויים כערעור על פסק דין אזרחי בהיבטים מסוימים, כגון צירוף האדם שלטובתו נפסק הפיצוי כצד להליך. ברם, בסופו של שיקול, הואיל ומדובר בהסתייגות ערעורית מפסק דין שניתן בהליך פלילי, והמדינה מהווה צד להליך בכל מקרה - הייתי מסווג את ההליך כפלילי. תוצאה זו מתיישבת גם עם מקרה שבו מערער מגיש ערעור הן על רכיב הפיצוי והן על רכיב אחר בפסק הדין - ובוודאי שעל הכרעת הדין. אף נראה כי אם המדינה הייתה מגישה ערעור על שיעור פיצוי נמוך - ראוי היה לשמוע את הערעור במסגרת הליך פלילי. לטעמי, התוצאה של סיווג ערעור כפי שלפינו כפלילי ולא כאזרחי - עניין המשליך גם על אופן ניהול ההליך - תואמת את האינטרס של המערער ושל נפגעי העבירה, תוך שמירה על התכליות הייחודיות של המשפט הפלילי. הערעור האזרחי, מטיבו, עמוס בדרישות דיוניות רבות יותר, לשני הצדדים. מודע אני לכך שיש קולות אחרים בבית משפט זה, הסוברים כי יש לסווג את ההליך האמור כערעור אזרחי. כאמור, בתיק זה הייתה הסכמה מעשית כדי למנוע דחייה של שמיעת התיק. בנסיבות אלה אסתפק בדברים הקצרים שהובאו.

5. סוף דבר, הייתי דוחה את הערעור בשל הנימוקים שפורטו.

ש ו פ ט

השופט ע' ברון:

אני מצרפת את הסכמתי לתוצאה שאליה הגיע חברי, השופט נ' הנדל. אשר לשאלת סיווג ההליך, משהסכימה באת-כוח המשיבה בפתח הישיבה כי העניין יידון לגופו, אף אני אינני רואה מקום להידרש לנושא כעת.

ש ו פ ט ת

השופט ד' מינץ:

אני מסכים כי יש לדחות את הערעור על שיעור הפיצוי מהנימוקים שהוצגו לגופו של עניין.

שופט

הוחלט לדחות את הערעור כאמור בפסק דינו של השופט נ' הנדל.

ניתן היום, כ"ד באדר התשע"ח (11.3.2018).

שופט

שופטת

שופט
